

STÅLSÄTTER SIG. Maria Rosén är en av de 75 000 i länet som lider av svår tandvårdsfobi. Hon har haft besvär med tänderna sedan hon var liten, men vid 40 års ålder fick hon en inflammation som tvingade henne till tandläkaren. Hon opererades under narkos.

FOTO: MALIN ARNESSON

”Jag har alltid varit rädd för tandläkaren”

Maria Rosén har alltid känt en stark obehagskänsla hos tandläkaren. Som vuxen undvek hon helt att gå till tandläkaren. När hon fick inflammation i en tand blev problemen akuta. – Jag har alltid känt mig hysteriskt rädd. Nu vet jag att det inte gör något om jag är pjoskig, säger hon.

Maria Rosén väntar på behandling på Narkoskliniken på Kungsholmen.

– Jag är rökare och alla vet att det kan leda till tandlossning. Jag hade tappat tänderna om jag inte fått hjälp, säger hon.

Maria Rosén har haft besvär med tänderna sedan hon var liten. Hon har haft tandställning och gnisslar tänder.

Gick inte att leva med

Det gick många år och Maria Rosén fick en inflammation i en tand. Hon tvingades äta sorbil men värken gick inte att leva med.

– Jag kände mig pjoskig och tyckte inte att de lyssna-

de hos tandläkaren. Det gjorde så fruktansvärt ont. Nu när jag är vuxen skäms jag över att jag inte vågade gå och har känt mig som en syndabock. Det har varit som att dras med obetalda räkningar.

Det var när hon fyllde 40 år som hon bestämde sig för att spara ihop pengar för att kunna opereras under narkos. Bara en månad efter sitt första besök på kliniken fick hon opereras, det skedde under fyra gånger i juli förra året.

Nu går hon till tandhygienisten Anna-Lena Brandvold

två gånger om året för att få hjälp att sköta om sina tänder.

– Patienter med tandvårdsfobi blir aldrig helt bota- tade, men de kan få hjälp så att de klarar av att gå till tandläkaren ändå, säger Anna-Lena Brandvold.

Den största fördelen med att

gå till specialkliniken är att de tar sig tid menar Maria Rosén.

– Redan första gången jag träffade tandläkaren här förstod jag att jag skulle klara det. Nu känns det helt underbart, säger Maria Rosén.

Natalie Nordenswan

natalie@innerstadspress.se

FAKTA

ANTAL SOM ANSÖKT OM HJÄLP FÖR ATT DE ÄR SVÅRT TANDVÅRDSRÄDDA

2002: 326 personer.

2003: 469 personer.

2004: 548 personer.

Källa: Stockholms läns landsting

Narkosklinik erbjuder hjälp för fobiker

Allt fler söker hjälp mot sin tandläkarskräck. Ungefär fem procent lider av svår tandvårdsfobi – det är 75 000 av länets 1,5 miljoner invånare. Många söker sig till Sveriges största klinik för tandvårdsrädda som ligger på Kungsholmen.

I väntrummet på Narkoskliniken på Rålambsvägen luktar det inte som på en vanlig tandläkarmottagning. De som arbetar här undviker att arbeta med den starka nej-

likeoljan och ”gömmor” de flesta instrumenten bakom skåp och skycken. Planscher och modeller av tänder står inte heller framme.

– Borrar och borrljud är klassiska exempel på vad extremt tandvårdsrädda personer besvärar av. Andra vanliga problem är smärtan, spruträdslan och kväljningar, säger tandläkare Sture Friedner.

Traumatisk upplevelse

En av de vanligaste orsakerna till tandläkarskräck är att personerna känner sig ha blivit

felbehandlade som barn och att de bär på en traumatisk upplevelse.

– Det är en mycket speciell situation att gå till tandläkaren eftersom patienten är helt utlämnad. En del uppfattar det som om tandläkaren inte lyssnar och då kan de inte avbryta behandlingen om det gör ont eller så, säger Sture Friedner.

Mer djupliggande orsaker till tandvårdsrädslan kan också vara att patienten blivit tvångsmatad eller utsatt för andra former av övergrepp,

till och med tortyr.

Ungefär hälften av dem som kommer till Narkoskliniken har fått remiss från andra tandläkare, resten har beställt tid själva.

Sövs ner vid behandling

De som är så rädda att de bara kan gå till tandläkaren om de sövs ner under behandlingen får narkos eller lustgas, vilket de får betala själva. För att behandla själva tandvårdsrädslan får man efter förhandsprövning hos landstinget behandling hos en av

mottagningens psykologer till samma kostnad som för ett vanligt läkarbesök. För max 900 kronor kan man få upp till åtta behandlingar hos psykolog och åtta gånger hos tandläkaren.

– Jag vet inte riktigt vad det beror på att allt fler söker hjälp för sin tandvårdsfobi. Kanske är det för att systemet med den nya tandvårdsreformen från 1999 har blivit mer känd, säger Bo Persson, över tandläkare på tandvårdsenheten i landstinget.

Natalie Nordenswan